

Dr. F. Miler (Maribor):

Gospodarske zahteve Maribora in njegovega zaledja

IV.

Takozvani »napredek« našega gospodarstva, o katerem se mnogo govori in pisari, se pokazuje v tem, da se na deželi vedno bolj širi menjalni promet, ki posega tudi že v mesto. »Če nam daste to in to, vam damo to in to. Kupiti ne moremo ničesar, ker nimamo in ne dobimo denarja.«

In koliko kmetov in obrtnikov že prihaja k mestnim trgovcem, zdravnikom, odvetnikom in tako dalje, s ponudbo, ako bi mogli dobiti to ali ono, če dobavijo drva, surovo maslo, perutnino itd., ali pa tudi v zameno za staro obleko, obuvalo itd. **To je način gospodarstva, kakor so ga pred 60 in 80 leti izrabljali posamezni podeželski mogotci, in kakor se še danes trguje z divjimi plemeni v Afriki!**

Da je vsemu temu krivo to, ker so razni dogodki in pojavi zadnjih let vzeli ljudstvu vse zaupanje, da denar, ako ga sploh kaj ima, rajši zakoplje, kakor pa ga izroči posojilnicam in prometu, krivo to, da so skoraj vse banke, hranilnice in posojilnice ustavile normalno poslovanje, in joče toliko ljudi za svojimi težko zasluženimi prihranki, in so vsi kmeti in pridelniki, vse plače in zaslužki padli pod »krščanski« nivo, itd., je jasno. **Denarja ni, in čim manj ga je, tem bolj hvalijo nekateri naše gospodarstvo in dobrote tega brezdenarnega gospodarstva!**

Edina pomoč bi bila **začasno tudi v tem primeru — samopomoč**, ki bi se gotovo obnesla, če bi se skupnemu naporu najboljših posrečilo oživiti zadruge pod novo idejo samoobrambe, kakor se je to posrečilo pred 50 leti, ko so naši predniki z združeno samopomočjo hoteli rešiti naš narod gospodarskega propada!

Če je potres ali požar uničil hišo

— ali je ne bomo zopet postavili, samo pravilnejše in boljše!

Ta samoobramba pa bi morala vzbujati in podpirati ne samo štedljivost, ampak oživiti tudi promet in dati preprostem menjalnemu sistemu širše polje s tem, da s primerno pomočjo naših in inozemskih trgovskih zbornic ugotavlja najmanjše naše potrebe iz inozemstva, ki jih ne moremo zadostno kriti v lastni državi, in istočasno naše pridelke in pro-

pokretu večjo dnevno ali kratkoročno uporabo in varnost ter privabil celo naš denar iz tujine, v kolikor ni v rokah takih kapitalističnih spekulantov, **kateri bi morala zakonodaja primerno poučiti, da je to zločinstvo na državi.**

Če bi se tako organizirali vsi proizvajajoči in delavni stanovi, bi s tem pridobili podlago za najrealnejši in najboljši **gospodarski svet**. Toda o tem pri drugi priliki. Da navedem

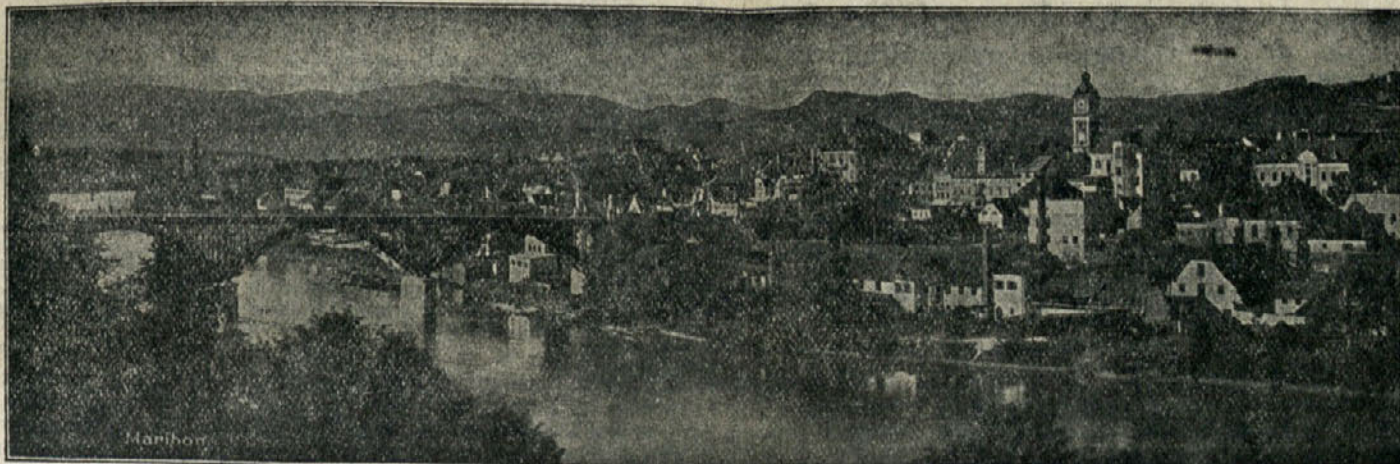
Poleg boljše organizacije v sadjarji, ki zadobiva čim dalje važnejši svetovno-gospodarski pomen in je v Slovenskih goricah, na Ptujskem polju in drugod morda važnejša nego slabo vinogradništvo, bi se dalo gojiti **v solčnih in vremensko ugodnejših krajih tudi koristno rastlinstvo in vrtnarstvo.**

Na mariborskem trgu je tega vse premalo; pa tudi glede na tujski promet je treba skrbeti, da ne bomo rastlin, ki jih potrebujemo za kuhinjo ali za lekarne, naročevali od drugod. V tem oziru je okolica Maribora kakor nalašč prikladna za gojitev raznega rastlinstva, zlasti pa zgodnje zelenjave.

In da pridem s tem zopet nazaj na Maribor, moram opozoriti, naj bi se prav tu v Mariboru za vso Slovenijo ustanovila neka botanična šola za rastline vseh vrst.

V tem pogledu bi bilo treba že obstoječo uzorno sadjerejsko šolo samo razširiti in

pritegniti še bivše vrtnarsko podjetje g. Džamonje, ki je za to kakor nalašč ustvarjeno. **Kakor botanična šola, tako bi spadala v Maribor tudi gospodarska visoka šola s poljedelskimi in gozdarskimi oddelki ter oddelki za živinorejo, ki bi imeli posebno nalogo, da se pečajo pri živini z izboljšanjem in uveljavljanjem dobrih pasem, z izbiranjem, precepljevanjem in poskusnim uvajanjem pravih in zdravih trt, konserviranjem grozdja, uvajanjem pravega sadnega drevja in pravih gozdnih sadik, z izboljševanjem naših gozdov in z vsemi kemičnimi študijami, spadajočimi v to stroko, vse v svrhu priprave za načrtno gospodarstvo.** Naj ta ali oni ne skomigne z rameni in poreče, saj še za druge stvari ni denarja. To je že res, res pa je tudi to, da je za realiziranje takih idej treba ne samo volje, ampak tudi energične zahteve

Maribor — pogled s Pobrežja, na desni Stolna cerkev

izvode, ki bi jih inozemski dobavitelji vzeli v zameno.

Zadevni obračuni bi se lahko izvrševali v centrali vseh teh zadrug — najboljša v Mariboru — kjer bi se stekali naši produkti za inozemstvo in kjer bi se inozemsko blago zopet odtekalo po poklicnem trgovstvu in obrtništvu! Če to znaajo protežirani in neprotežirani posamezniki, bi se moralo to tudi splošno omogočiti tako, da bi imelo korist celokupno naše gospodarstvo, podeželje in mesto ter vsi delavni stanovi.

Take organizacije bi se tudi lažje borile za dodeljevanje posameznih kontingentov, ki bi se ne smeli dajati le posameznikom v poljubno eksploatacijo.

Pri pravilnem uzakonjenju prenosa možnosti zastavnih listin na blago bi našel tudi naš denar, v kolikor je še skrit in neproduktiven, v tem

samo še en primer:

Kakor dobavljajo in dovažajo posamezniki za banovino ali državo gramoz na ceste in čakajo včasih precej dolgo časa na plačilo, tako bi razni gozdni lastniki, ki ne morejo prodati svojega lesa ugodnejše, radi prodajali les ali kamenje kako veliki stavbni zadrugi proti primerni akontaciji ali začasno samo proti vozarini; pa bi bila taka pravilna organizirana stavbna zadruga lahko v stanu, da postavi proti odplačilu veliko število lesenih ali polzidanih enodružinskih hišic in vil po Dravski dolini, po Pohorju itd., kar bi služilo v **reguliranje stanovanjskih potreb in istotako tujskemu prometu, ki se v Pohorskem gorovju, v Mežiški dolini in po Slovenskih goricah tudi radi tega ne more razvijati, ker je tudi v tem pogledu Gorenjska daleč naprej v razvoju.**

Ljubljansko pismo

Dragi tovariš,

Kako smo v Ljubljani proslavljali petletnico šestojanuarskega manifesta našega kralja, to ste slišali v radiu. Upam, da ste tudi v Mariboru dobro slišali govore, govorene na manifestacijskem zboru borcev Jugoslavije v »Unionu«, ki je bil žarišče in središče te proslave.

Kdo je manifestiral na tem zboru? Ljudstvo! In kaj so povedali govorniki? To, kar misli, čuti in hoče ljudstvo, zato so ti govorili tudi vzbujali tisočeren odmev po vsej domovini.

Veličastna manifestacija slovenskega ljudstva za kralja in državo je bil ta zbor, obenem pa tudi porazna obsodba.

Prijatelji, škoda, da se nisi mogel udeležiti tega zbora, da bi bil videl moč, ki so se jim oči iskriale v patriotičnem navdušenju, a se jim tudi zalivale s solzami bolesti, ko so govorniki slikali današnje razmere, ki so privedle tako daleč, da na zemlji jugoslovanski njeni rodni sinovi lač-

ni in strgani hodijo okoli, iščeč kruha in dela, tujec pa si na tej zemlji pase trebuh in polni žepe.

Ne! Tem razmeram je treba napraviti z vso odločnostjo konec. In zato se zbira danes ljudska armada, ne nasilna, marveč mirotvorna, delavna armada, se zbira okrog svojega mirotvornega, delavnega kralja in voditelja, da se pod praporom njegove velike ideje loti dela popolnega preloma s preteklostjo in popolne prenovitve Jugoslavije.

Znamenit je ta novi pokret, ki je v zadnjih treh letih čedalje bolj razgibaval duhove in se zdaj ob petletnici 6. januarja prvokrat kolektivno manifestiral. Kako veliko zadoščenje mora biti kralju Aleksandru, ki si danes lahko reče kakor cesar Napoleon, ko se je l. 1815 povrnil v Francijo in se je ljudstvo zgrinjalo okoli njega:

»Danes je vse drugače. Zdi se, da se je vrnila potreba po ustavi, volitvah in govorih. Ali to je želja manjšine. Večina hoče samo mene... Jaz nisem samo vojaški cesar, marveč sem tudi cesar proletarcev in kme-

tov. In tako se ljudstvo vrača k meni... Jaz sem mož ljudstva.«

Eno je danes gotovo: 6. januar 1929 je pomenil formalni začetek novega državnega življenja v Jugoslaviji, faktično pa se začena to novo državno življenje s 6. januarjem 1934. Pet let je predstavljalo le predhodno dobo, pet let je bilo potrebnih, da se je kraljeva ideja, ki je tedaj padla kot iskra v ljudsko dušo, razplamtela v vseh srcih.

To je naš pokret. In naj nihče ne misli in upa, da se bo ta pokret zaustavil. Ni je sile, ki bi ga mogla zaustaviti. Zakaj za nas je samo ena pot in ta se glasi: Naprej! Nazaj v razmere, v katere smo zopet začeli lezti, se ne maramo nikoli več povrniti.

Armada borcev Jugoslavije je na pohodu, armada vseh dobrih patriotov, armada pozitivnega, konstruktivnega dela, armada vseh tvornih ljudskih sil — kdo bi se ji mogel zoperstaviti? Kaj jej preprečiti zmago?

Ki so modri in pošteni, bodo korakali v naših vrstah; ki so v preteklosti delali napake, imajo zdaj še priliko jih popraviti; ki so nespamet-

ni in zaslepljeni, — tisti pa naj se pazijo, da ne bo stopala naša noga preko njih trupel...

Kralj in narod! Pod tem geslom se zbiramo na delo, ki ga bomo z božjo pomočjo — kakor je tako lepo rekel tovariš Vladimir Fabjančič na manifestacijskem zboru, — tudi dovršili. In dosegli to, kar hočemo!

Da bo v naši lepi, od narave tako bogato obdarjeni Jugoslaviji vsak njen sin imel kruha in bo mogel spodobno preživljati sebe in družino, da bodo vladali dobri zakoni, poštenje in pravica, in da bomo medsebojno živeli v slogi in pravem bratstvu.

Pozdrav vsem, ki so enakega duha in srca!

Aemonus.

Vse cenjene naslove, ki redno prejema »Razgled«, prosimo, da čim prej vplačajo naročnino

Uprava »Razgleda«

KULTURNI RAZGLED

Mariborska kulturna kronika

Darilo Nicodemi: Scampolo

Debut gđ. Rasbergerjeve

Nicodemijev »Scampolo« je igra, ki je bila menda že na repertoarju vseh evropskih gledališč in celo v filmu. Nekaj prav nekomplikiranih zapletljajev, ki sestojijo iz običajnih presenečenj in nekaj sentimentalnosti, bi človek sodil, je vsa vsebina te komedije. Toda njena glavna oseba, to preprosto dekle z ulice, ki v imenitni, a gnili družbi frapira s svojo svežostjo in nepokvarjenostjo, je lik, ki daje vsej komediji neko izredno toplino.

Na odrju je uspeh v veliki meri odvisen od naslovne vloge. Priznati moramo, da jo je debutantka rešila nad vse častno. Že s prvimi nastopi je imela občinstvo za seboj in ga s svojo temperamentno igro držala vse do konca. Njenega partnerja inženjerja Tita Sacchija je s humorjem in toploto kreiral g. Skrbinšek. Vendar se zdi, da mu karakterne vloge bolj ležijo. Njegovega, na videz blagega prijatelja, a v resnici pohotnega starca Giulia Bernini-ja je dovršeno odigral g. P. Kovič. — Simpatično se je predstavila ga. Udovičeva, ki smo jo doslej skoro izključno poznali le iz operete. Njena ne posebno zvesta zakonska žena Emilia Bernini je bila živ lik. Kapriciozna ljubica Franca ge. Starčeve, učitelja Giglioli g. Furijana in natakara Egisto g. Harastoviča so izpolnili in zaključili kompaktno celoto, ki so jo tvorili igralci v uspehi režiji g. Skrbinške. Njegovim navodilom se ima gotovo debutantka tudi mnogo zahvaliti za svoj uspeh.

Večer je uspel. Škoda, da gledališče ni bilo bolj polno. Sicer je pa bilo aplavza za polno hišo.

Jaro Dolar.

Delakove oderske prireditve*)

Če moremo že danes govoriti o novem slovenskem teatru, je to predvsem zasloga režiserske trojice Debevec-Kreft-Delak.

Skoro istočasno so nastopili vsak s svojo več ali manj osebno noto. Dočim stremi Debevec za tem, da s tenkočutnim oživetjem postane in ostane avtorju čim bolj zvest, je pri Kreftu režija že svobodnejša, že skuša približati z močnimi zunanjimi efekti nekatere aktualne ideje občinstvu.

*) »HLAPEC JERNEJ IN NJEGOVA PRAVICA«. Igra z narodom. Kolektivna drama. Založila in izdala Cankarjeva družba. Po povesti Ivana Cankarja priredil Ferdo Delak.

»DESETI BRAT«. gledališki roman na besedilo Josipa Jurčiča. Oderska prireditev Ferdo Delak. Založba »Naš oder«. Ljubljana, Gajeva 8.

»GLAS OD DOMA«. Primorska revija na rapalski dan — Klub jugoslovenskih akademikov iz Trsta, Gorice in Istre v Ljubljani.

Najbolj pa stopa avtor v ozadje pri Delaku. Morda ga še nismo imeli režiserja, ki bi tako suvereno obravnaval tekst kakor on.

Njegove oderske prireditve dokazujejo, da mu je bolj pri srcu idejna dinamika in slikovitost, kot dramatična napetost. To in pa njegovo močno oslanjanje na skriptično ilustracijo kaže njegovo bližino filmu, ki more biti sploh bolj epičen nego oderski komadi.

V »Hlapcu Jerneju« je z uvedbo govornega zbora in s tem, da je Sitarja, župana, mladega sodnika, jezičnega doktorja in župnika zedinil v gosposko, močno podčrtal simboliko in idejo stvari.

Njegov »Deseti brat« je kot prvi strnil vso fabulo okrog glavne osebe Martinka Spaka in pomaknil vse ostalo, posebno ljubzenski motiv, močno v ozadje. Teksti, ki teko pred vsakim prizorom in naj bi povežali posamezne scene v celoto in po slogu morda vplivali arhaično, so nepotrebni.

»Glas od doma« je revija, ki se sestoji iz recitacij, recitacijskih zborov, petja in plesa. Presojanje po knjigi je zato seveda težko mogoče. Izbor pesmi je primeren. Diapozitivi so, kakor povsod pri njem, Ravnikarjevi. Od njegovih oderskih predelav še niso izšli Cankarjevi »Hlapci«, kjer se dejanje koncentrirano le okrog volitev in je vse osebno črtano, ter Župančičev »Ciciban«, kjer menda prvič med Slovenci nastopa otroški zbor, a ga žalibog nisem videl.

Jaroslav Dolar.

Iz slovenskih revij

Književnost 1933. Prejeli smo nekaj števil te morda najmlajše slovenske revije, ki se bavi s socialnimi in drugimi aktualnimi problemi v oceno. — Težišče je menda v poljudnih razpravah, kakor so to: T. Brodarja: »Nacionalno vprašanje kot znanstveno vprašanje«, ki v polemiki z znanimi Vidmarjevimi »Kulturnimi problemi« razvija marksistično pojmovanje nacionalnosti. Potem polizkus dialektično materialistične osvetlitve literature B. K-ja pod naslovom: »Književnost o vasi in kmetu«. Zanimiv je članek A. Kovača: »Železna pet« o fašizmu v Nemčiji. V današnje aktualnost posega med drugimi članek o požihi rajhstaga. — Ostali del revije zavzemajo polemike in nekaj beletristike, ki pa je povečini prevodna (Gorkij, Ehrenburg, Toller i. dr.). — Pozornost v tem letniku so vzbudili Kozakovi prispevki in Klopčičeva pesem: »Materino pismo«.

Kdor hoče do dna razumeti ekonomsko strukturo in socialne borbe našega časa ter njih odblesek pri nas, ne bo mogel mimo »Književnosti«.

V Mariboru izhajajoči »Triglavanski list« se od polemičnih razprav o slovenstvu in jugoslovenstvu ter o marksizmu z literarno-zgodovinskimi članki in objavljanim

pisateljske korespondence vedno bolj pomika na slovstveno polje. Zdi se, da je to listu v prid, ker tako pridobiva na objektivni vrednosti že kot arhiv. Aškerčeva in Cankarjeva pisma so gotovo zanimivi donosi, ki nam ne kažejo le novosti iz življenja omenjenih pisateljev, ampak prinašajo celo nove podatke za slovstvenega zgodovinarja.

»Na platnicah« in v »Polemikah« se zrcali kos zanimive borbe med ustaljenimi starimi in revolucionarnimi mladinci.

V torek, dne 9. t. m., se je vršil v lovske sobi hotela »Orel« sestanek starešin »Jadrana« in »Triglava«. Predaval je pred mnogimi poslušalci prof. dr. Dolar o problematiki spolnih vezi pri boljševikih in Platonu.

V sredo, dne 10. t. m., se je pri mariborski »Svobodi« pod vodstvom g. Eržena nadaljevala diskusija o ženi in socializmu. Posebno živahna je bila debata o mestu matere v kolektivni vzgoji.

OPOMBE

Najobčutljivejši organ človeka ni njegovo slabotno srce, marveč njegova močna denarnica.

Dana nam je moč, da tudi proti svoji mu nagnjenju storimo to, kar je prav: vest se pravi tej nebeški sili, na kateri v prvem redu sloni vse, kar je človeško.

Življenjski nauk: Pred možmi govori vedno glasno in jasno; pred ženskami tiho in dvoumno; pred norci pa molči.

Občevanje s slabimi knjigami je čisto nevarnejše kakor pa občevanje s slabimi ljudmi.

Pri ognju, s katerim se igrajo ženske, si moški opečejo prste.

Najsrečnejša ženska ni tista, ki dobi moža, katerega je hotela imeti, ampak tista, ki dobi moža, katerega je hotela imeti druga.

Mariborske prireditve:

Narodno gledališče: V soboto 13. jan. »Scampolo«, red B. — V nedeljo 14. jan. popoldne otroška predstava »Pastirček Peter in kralj Brillatın«. Najnižje cene. Zvečer opereta »Mala Floramye«. V torek 16. jan. predvidoma premijera »Okence«.

Grajski kino: opereta »Njena Visokost prodajalka«.

Kino Union: »Sestra Angelika« (do ponedeljka 14. jan.); naslednji film »Miličonarjeva prijateljica«.

Važna davčna odločba za mariborski okraj

Z ozirom na nepravilnosti pri obdavčenju je finančni minister na podlagi ša 45. odd. 11. točka 1 odredbe glede obdavčenja prodaje vina in lesa, ki se pridela na lastnem zemljišču, izdal pojasnilo.

Finančno ministrstvo je pri tej priliki ugotovilo, da se vinogradnikom, ki točijo lastno vino, ne sme predpisati radi tega poseben pridobinski davek, kar velja tudi za primer, ako lastnik gozda, četudi potom strojev, predela svoj les v deske in iste na drobno ali debelo prodaja, bodisi doma, bodisi na trgu ali na sejmihi.

Vsaka taka predelava lastnih produktov na debelo ali drobno bi samo tedaj spadala pod davčno dolžnost pridobnine, ako bi se to izvrševalo na industrijski način, torej na način, ki ima industrijski značaj.

»Kaj, ti pišeš sam na stroji? Kje pa je tvoja tipkarija?«

»Se je poročila.«

»S kom?«

»Z menoj.«

Kako to, da ste postali nočni čuvaj? — »Veste, gospod, doma imam ženo in sedem otrok, pa ni za mene nikoli prostora na peči.«

Moderna francoska šola: razred obeduje v restavraciji

na primernih mestih in pa skupnega, če treba večkratnega odločnega nastopa in trajne iniciativnosti.

Le premislimo, koliko si pridobiva Gorenjska po tujsko-prometni industriji in kako so si nekateri okraji s primerno spremenjenim gospodarstvom pomagali zopet na noge.

V kolikor se iz tega ali onega razloga demontirajo delavnice državnih železnic, v kolikor se je Mariboru odvzela ta ali ona pridobitna možnost, v isti ali še podvojeni meri mora biti pripravljena vsa naša javnost, da sama varuje svoje interese in da se interesira za druge možnosti, ki bi napravile konec zapostavljanju severne meje.

Tudi tukaj se bomo morali navediti: misliti na pravilno načrtno gospodarstvo in istega uveljaviti bodisi v obliki skupne zadružne samopomoči, bodisi s primernim vplivanjem na pristojne faktorje.

Na vsak način pa moramo najti dela in primernega zaslužka ne samo za brezposelne ročne delavce, ampak tudi za mlade brezposelne intelektualce, ki po pravici zahtevajo službe in kruha.

Samo tako bomo utrdili celo obmejno mariborsko zaledje tudi v narodnem oziru, zbudili narod iz malodušnosti, nezaupljivosti in ga obvarovali — obupa.

S tem člankom zaključuje dr. Miller svoja stvarna in vsestransko zanimiva razmotrivanja o našem gospodarskem položaju in njegovih potrebah in zahtevah. Dobro pa bi bilo slišati o tem tudi druge glasove.

Zato nameravamo s prihodnjo številko »Razgleda« otvoriti javno diskusijo o tem vprašanju in vabimo naše gospodarstvenike, da izrazijo svoja mnenja, kaj bi bilo potrebno storiti v svrhu saniranja sedanjih razmer in ublažitve gospodarske krize.

Gotovo bo tako vznikla marsikaka dobra misel in pobuda ter našla odziva na odgovornih mestih.

Popravek

V prvi letošnji številki »Razgleda« smo objavili od odličnega strokovnjaka napisan članek o vplivu obtoka denarja na razvoj gospodarstva.

V predzadnjem odstavku tega članka je pomotoma izostalo nekaj besed prvega stavka, kar moti smisel. Ta stavek se mora pravilno glasiti: Sploh se razvrednotenja denarja ni potreba bati, če le vlada v državi red in avtoriteta.

Prijatelji!

Zahtevajte »RAZGLED« po vseh javnih lokalih, kavarnah in gostilnah.

Mariborščina

Kaj je to? No, to je mariborsko narečje, ki ga po mestu in okolišu dosti slišiš, več kot se spodobi slovenskemu kraju. Pravijo, da je to nemško narečje; ampak ga tudi Nemec Nemariborčan težko razume. Jaz sem spočetka mislil, da je to angleščina. (Angleščine namreč ne znam nič.) Na primer: Sem se sprehajal po Kalvariji, otročad se je tam igrala, pa slišim dekletce zaklicati dečku, ki je splezal na drevo: »Sou koui do obe, off thou pleada!« — Ali ne zveni to po angleško? Nemško bi se to pravilno glasilo: So komm doch herunter, Aff du blöder. Po naše: Pojdi no dol, opica bedasta.

Ali, da, je to čudna, komična in vse prej ko lepa govorica. Ampak tudi naša ljubljansko, slovensko narečje, ni noben užitek za uho. Slovensko govorijo Mariborčani vsekakor lepše.

A kdo govori mariborščino? Nemci? Se razume. Prav nič manj pa tudi Slovenci. Tako-le iz navade. Da, iz same navade, kaj pa drugega! Jih vendar radi tega ne boste že imeli za nemčurje!

Naj pokažem par zgledov. Lani sem ležal par dni v mariborski bolnišnici in sem imel sobnega tovariša v osebi starega gospoda, upokojenega uradnika. Bil je zaveden Slovenec, prosim: naročnik »Jutra«, ki ga je vselej prebral od začetka do konca, ali pa od konca do začetka, kar je vseeno.

Po kosilu ga je obiskovala žena, tudi dobra Slovenka. Ampak kramljala sta med seboj po nemško. In sta se opravičila pri meni: »Sva tako navajena.« Jaz sem dejal: »Kar dajta, se bom pa še jaz naučil; je vedno dobro, če človek poleg slovenščine zna še kak jezik.«

Stanujem pri neki rodbini: vsi znajo slovensko, mati je pristna Slovenka iz Slovenskih goric, hčerki sta Sokolici, ampak jaz nisem doslej teh ljudi niti enkrat še slišal govoriti medseboj slovensko. Z mano pa govorijo.

Vračam se iz Ljubljane v Maribor z vlakom 18.20, zadnji štirje vagoni so direktni mariborski, tam že lahko slišiš mariborščino. V mojem kupeju sedi orožniški narednik v družbi dveh dam. Konverzacija nemška, mariborska. Do Kresnic. Tam pride skoz sprevednik, pozdravi »Dober večer«, preščične karte, — »Hvala« — in gre dalje. Zdaj pa ta trojica naenkrat krene v slovenščino. Ali jih je sprevednikov slovenski pozdrav spomnil na to, da znajo tudi oni slovensko? In kako lepo govorijo! Nekako do Zidanega mostu: od tam pa zopet preokrenejo v mariborščino. Zakaj? Pač iz navade.

Spominjam se Trsta, tam sem ob nedeljah zahajal v okolico s slovensko pevsko družbo, prepevali smo po Krasu slovenske narodne in umetne, da je bilo veselje. To so bili sami navdušeni Slovenci, vnete Slovenke, ampak kadar so se kaj medseboj sporekli, so se vedno po italijan-

sko. Tudi v mariborskem parku sem nekoč imel priliko prisluškovati temperamentnemu razgovoru dveh dam (poznam ji, Slovenki sta), ki se je razvijal v gladki italijanščini. In zadnjič sem v nekem podjetju malo gledal dekleta pri delu; lepo so se pomenkovale po slovensko, zdajci pa jih je nekaj razburilo, in halo: mariborščina!

Iz teh pojavov sklepam psihološko, da je za afekte najbrže bolj prikladna italijanščina in nemščina, kot pa slovenščina.

In tako torej slišiš v Mariboru veliko nemščine: isto je v Celju, Ptuj, povsod po zeleni Štajerski. To je tako navada. Mnogi se nad tem spotikajo. Tudi jaz sem se spotikal, zdaj sem se pa že privadil, da me več tako ne boli. Zadnjič sem bil v Gradcu: tam sem slišal mnogo slovenske govorice. To je izravnavno.

Sicer pa v Mariboru nemščine nič ne potrebuješ. Če stopiš v trgovino in se ti morda primeri, da ti izza vseh pultov zadoni naproti: »Guten Tag — Kompliment — was wünscht der Herr?« — pa treba samo, da zagrmiš: »Dober dam vsem skupaj!« — pa se boš čudil, kako ti bodo lepo postregli po slovensko.

Navadi nikar preveč ne zameri: saj veš, stara navada železna srajca. Saj, kakor stare navade vedno bolj izginjajo, bo tudi ta. Čas preoblikuje vse.

Ampak sem zadnjič doživel nekaj, kar odpira nove perspektive v našo jezikovno bodočnost.

Na progi Zidani most—Celje. Dve smučarki sta vstopili v naš kupé. To se pravi: naš kupé je bil že zaseden, pa sta ga smučarki energično še bolj zasedli. Zlasti prva, visokostasita punčura s klasičnim profilom, je razvijala kolosalno energijo. Mi drugi smo se seveda radi malo stisnili, saj mladi dami sta bili pri vsem tem simpatični. Smučarski dres, traini kodrčki, ustnice rouge, nohtki karminasto lakirani, vse tiptop ali la mode; očitno kakih hmeljski princezi iz Savinjske doline.

Konverzacija seveda nemška. Ampak prosim: potem sta pričeli govoriti medseboj tudi slovensko in nato pa — tableau! — še francosko. In je »ta energična« postavila naposled celo rekord: pričela je stavek francosko, ga nadaljevala nemško in ga končala slovensko!

Nam drugim je seveda vse to silno imponiralo, toda še bolj bi nam bilo imponiralo, ako bi bili ti ljubi deklici pri vstopu rekli »Dober večer« in pri odhodu »Lahko noč« — magari po francosko. Ampak nas očitno nista smatrali vrednih pozdrava. No, da, če smo takole hmeljska princeza, že smemo malo vihati svoj napudrani nos.

Pa kaj sem že hotel povedati? No, tole: Da bo, kakor vse kaže, občevalni jezik doraščajoče generacije nemško-slovensko-francoska žlobodra. In še se ji po vsej priliki primeša še italijanščina, pa bo še večja žlobodra.

Pa bo tako zemljica slovenska še bolj interesantna, kot je že itak.

Joe.

Revija mariborskih podjetij

Grajski kino in kino Union

»Razgledu« očitno zelo naklonjena čitateljica, gospodična v Ljubljani, ki se nikoli ni bila v Mariboru, nam piše: »... pa o mariborskih trgovinah toliko pisarite. Je že vse lepo, ampak najprej bi morali opisati kina. S teatrom ste začeli, kaj pa kino v Mariboru? Ali so kaj lepi? To nas bolj zanima. Pa tudi spada h kulturi.«

»Kino« je srčkana beseda in gospodična Fini, kakor se je podpisala, je gotovo tudi srčkana. Pa se razume, da takoj tudi ustrezno njeni želji, toliko smo pa še kavalirji.

In tudi v tem ima gospodična Fini prav, da spada kino h kulturi. In smo vsekakor zagrešili napako, da našemu čitatelstvu izven Maribora še nismo predstavili nobene mariborskega kina.

Torej, da danes malo to popravimo: V Mariboru imamo dva kina — Grajski kino in kino Union; njune sporede navadno beleži »Razgled« v rubriki »Mariborske prireditve«.

Grajski kino je — kakor že imé pove, — etablihan v mariborskem gradu. To je v centru mesta, v bližini kavarn »Astoria« in hotela »Orel«. Če pride gdč. Fini v Maribor in se nastani v elegantnem hotelu »Orel«, bo imela torej samo par korakov do Grajskega kina, ki se ji bo gotovo dopadel že po svojem interesantnem in vele-romantičnem obeležju. Pomislite: v starodavnem fevdalnem gradu s slavno preteklostjo, menda celo neki rimski papež je že bival pod njegovo streho, — (naš odlični zgodovinar dr. Travner je napisal o tem gradu že marsikaj zanimivega, morda napiše kdaj tudi za čitatelje »Razgleda«), — v prostorni slajni vitezki karnevalski flirtilci z junaki in vitezi nežne pravljene princeze — tam je danes modernelo kino... no, da, kjer tudi flirtajo princeze: na platnu filmske — trenutno: Njena visokost prodajalka, Liana Haid, — na sedežih pa druge take in enake princezke.

Vsekakor je mariborski Grajski kino, kar se tiče zunanje lica in okoliš, najinteresnejši kino v Jugoslaviji; skratka zelo romantičen in nobel kino.

V tem pogledu je skoro škoda, da se bo moral izseliti iz sedanjih apartmanov. Grad je namreč kupila mestna občina in bo posiljal tukaj mariborski magistrat. Nekateri to zelo kritizirajo, češ, da bodo adaptacije stale veliko denarja; jaz pa mislim, da predstavlja ta stavba veliko realno vrednost, da se investicije izplačajo in da bo magistrat v tem gradu imenitna reč. Za Maribor znamenitost.

Ko se izseli kino, bo ostala v gradu že lepo urejena dvorana, ki bo lahko služila za zbornico mestnega zastopstva.

Lastnik Grajskega kina je g. Guštin. Običnem ga malo v njegovi pisarni. Je res simpatičen, zelo inteligenten in izobražen mož, in s takim človekom se pogovoriti.

je vedno prijetno. Kar mi je pa še posebno prijetno, je to, ko vidim, da simpatizira z »Razgledom«, da ga veseli že kot narodnjaka, da je Maribor s tem pridobil en slovenski list več, veseli pa tudi sploh v narodno-kulturnem in gospodarskem pogledu. Maribor potrebuje propagande in vse, kar služi tej svrhi, treba pozdraviti in podpirati. Dobro mi dejo take besede, so prijateljske, dobrohotne in spodbujajo.

Izprašujem g. Guština malo o njegovih projektih, ker sem slišal, da namerava svojemu kinu postaviti lasten dom, zgradbo na najmodernejši način. Načrti še niso izdelani, tako mi pove, a kadar bo stvar perfektna, — no, tedaj bomo pa lahko kaj več povedali o tem čitateljem »Razgleda«.

Drugi mariborski kino, je kino Union. Kje je ta? Torej zapomnite si, gdč. Fini: Če se pripeljete v Maribor s prvimi večernimi vlakom in hočete takoj v kino, — cesta, ki vodi izpred glavnega kolodvora v mesto, to je Aleksandrova cesta, glavna mariborska avenija, lepo široka, lani vsa nanovo pretlakovana. Takoj od kolodvora v levi smeri že zagledate kavarno »Jadransko« (s teraso), poleg na pročelju se blešči napis Pinter & Lenard, veletrgovina z železnino je to, no, — in vis-a-vis na desni strani Aleksandrove je Trgovski dom, J. Pregrad, — elegantne, razkošne izložbe, pred katerimi boste gotovo obstali, — no, in tam je vogal Čafove ulice in tam že zagledate transparentni napis »Kino Union«.

Lična zgradba zunaj in znotraj: foyer je zelo prostoren, pozimi prijetno topel in vzbuja nekako domače počutje.

Lastnik kina Union je g. Valjak, ki je tudi predsednik gostilničarske zadrage, podjeten in interesanten mož. Za mene še posebno interesanten. Ko sem namreč na tisti konferenci gospodarskega predstavništva z velikim optimizmom razvijal svoj načrt pokrenitve »Razgleda«, mi je g. Valjak prerokoval, da bom imel z listom vse polno težav. Pa jih imam v resnici čez glavo. So res take težave, da moram prihodnjič »Razgledu« naklonjenim čitateljem kaj več o tem povedati, ker jih bo to gotovo silno zanimalo.

Pa da končam o naših kinih:

Mariborska kina sta navadno vedno dobro obiskana, saj šteje Maribor 35.000 prebivalcev. V večernih urah vidiš iz kina kar vrte množice, a — je tolažljivo to, da jih vidiš ob nedeljah pa vrte tudi iz cerkve. Brez vere je težko živeti, brez kina pa tudi.

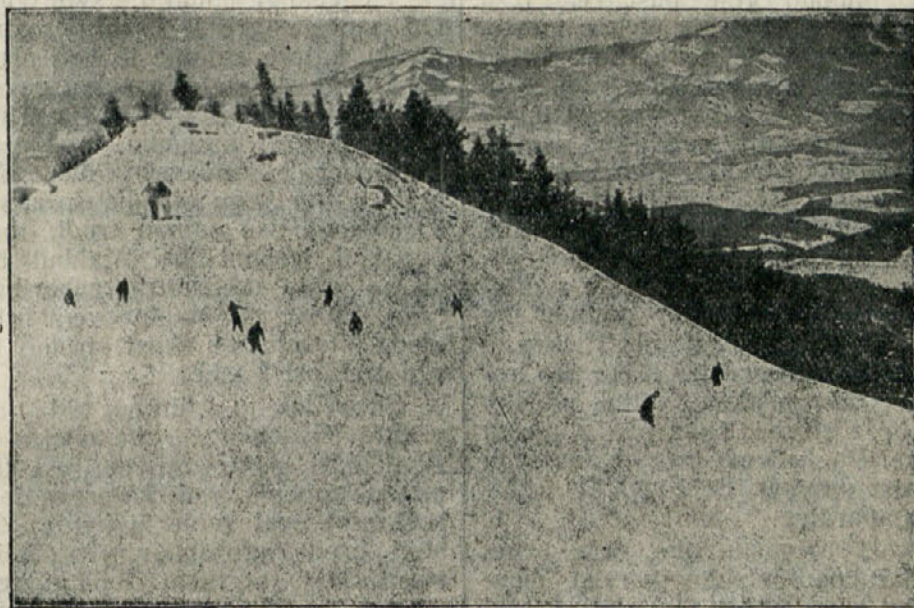
Saj, kako bi, o človek naših slabih časov, tvoji živci tako zgarani in zbiti, mogli zdržati, če bi ne bilo kina, kjer se malo oddahneš in porazvedriš!

V tem je kino za nas dobrota. Vi pa, gdč. Fini, Vi bi pa sploh ne mogli živeti brez kina — kajne?

J. Fr. K.

SPORTNI RAZGLED

Rimski vrelec — smučarski raj

Ta mirni, idilični podgorski kotiček ni morda skrit in zasenčen v ozkem in globokem jarku kakor Rimske toplice, ki jih ob Spodnji Savinji izpod Stražnika komaj opaziš.

Koroška slatina Rimski vrelec s priznano čisto alkalično vodo, priporočljivo proti slabi prebavi, proti boleznim dihalnih organov, ledvic, mehurja in želodca se razprostira nad meglo in mrakom gozdnih jarkov in jarug v vzvišeni, solnčni in zračni legi (510 m nad morjem), ki ne pozna ne dima, ne prahu, ne hrušča in trušča razposajenih letovišč in zimovišč. Začetnik in novinec v smučanju najde v bližnji kakor oddaljeni okolici položne njive, travnike in odprte sadovnjake, ki nudijo najpripravnější svet za vajo in trening. Mojster smučar pa se lahko navzame tam blega sporta po mili volji.

Prednosti znamenitih smučišč, ki jih nudi okolica Rimskega vrelca, imajo svojo podlago v različnosti planinskega sveta, ki oklepa Mežo in njeno dolinico. Plešivec spada kakor Peca in vse Karavanke k južnoapneniškim Alpam, ki imajo na vznožju in v svojem predgorju in pred-

hribju položna, v višjih legah pa strma, deloma tudi nevarna smučišča ali vsaj težavna, ki se jih ne izogiblje noben pravi smučar. Strojna pa, ki se kakor veličanska krtina kopiči severno od Meže, Plešivcu nasproti, spada kakor naše Pohorje k Praal-pam, katerih hrbti in pobočja so tudi v najvišjih legah položna vzbočena, da jih lahko premaga tudi novinec.

Druga prednost tamkajšnjih smučišč je v tem, da se razprostirajo v severni, senčni strani strmega Plešivca. Ko je drugod sneg večinoma že skopnel, ga je pod Plešivcem še vedno dosti; doba za smučanje je zato tu za dober mesec daljša kakor drugod. K temu pa še pride privlačnost cele pokrajine; na eni strani divja romantičnost nebotičnih strmih in razdrpanih apneniških Alp, na drugi strani zamišljena tišina mirne podgorske idile, ki je sredi nje skrit naš zdravilni Rimski vrelec.

Pripominjamo še, da je zdravilišče »Rimski vrelec« vzorno urejeno in nudi turistu in sportniku poleti kakor pozimi vso udobnost. In kar je še posebno privlačno: Zelo poceni je tam.

NJENA VISOKOST PRODAJALKA

Krasen film — Vesela opereta

V glavnih vlogah: **Willy Forst, Liane Haid in Paul Kemp.**

Od petka, dne 12. januarja do vključno srede, dne 17. januarja 1934.

GRAJSKI KINO

GRAJSKI KINO

Nepričakovano kosilo

Vesela dogodivščina

Prizorišče: Neka policija.
Komisar: Človek božji, ali ste izgubili pamet? Vržete celo svoje kosilo s skledo in priborom enostavno skozi okno!

Obdolženec: molči.
Komisar: Ali morda ni bilo tako?
Obdolženec: Ne čisto tako; sta bila zraven tudi dva kroznika.

Komisar: Še lepše! Slišite, prijatelj, kakke manire pa so to? Od vaših bomb je bil zadet siromak, sicer ni zadobil nobene poskodb, ker je vse razen vilic padlo pred njim, odnosno za njim na tla, toda predstavljajte si, če bi mu bila padla skleda na glavo!

Obdolženec: Si rajše ne predstavljam, gospod komisar. Saj mi je itak žal, ampak kadar me pograbi jeza, moram vse razmetati.

Komisar: No, dobro, radi mene lahko razbijete vso svojo hišno opravo, če vas to veseli, toda pasanti na ulici ne smejo biti od vašega razmetavanja ogroženi.

Obdolženec: Saj imate prav, gospod komisar, imel sem pač jezo na svojo ženo, ker ni bila gotova s kosilom, pa sem moral čakati. Ona zmeraj toliko klepetu z babinami po hiši... No, pa že doma so mi zmeraj rekli »Tonač-razbijaj«.

Komisar: Prijatelji, to se boste morali odvaditi. Kdo ve, kaj poroče mož, ki ste ga zadeli. Le glejte, da ne bo to izkoristil. So taki ljudje. Če ste mu pokvarili obleko,

se kar pripravite na masten račun. Morda bo pa zahteval še kaj za bolečine.

Obdolženec: Ga bom pa za odpustanje prosil, saj sem tudi jaz revež: to bi bilo hudo, če bi bogve koliko zahteval od mene!

Komisar: No, pa ga pokličimo noter. (Pokliče pričo.)

Priča: (star možic z dolgimi lasmi in zmurneno brado, oblečen v oguljeno suknjo, vstopi, prijazno se smehljaje).

Komisar: Gospod priča, kaj ste po poklicu? V prijavi stražnika stoji »filozof«.

Priča: Da, gospod komisar, to sem.

Komisar: Od tega vendar ne morete živeti?

Priča: Živim poglavitno od juhe, ki jo dobivam pri franciskanih, zato pa sem tudi dolžan temule gospodu veliko zahvalo, ker mi je takrat priskrbel tako dobro kosilo. Bil sem ravno na poti v samostan, naenkrat mi prileti nekaj na glavo in že treščim pred me neka posoda na tla. Kaj je bilo, prvi hip nisem niti prav videl, ker je namreč najprej priletela name vsebina v podobi okusne gobije omake s cmoki. Še posebno zahvala pa sem dolžan plemenitemu darovalcu, ker se je konečno spustila name še dobra krompirjeva solata, ki je že dolgo nisem jedel.

Komisar: Kaj, ali ste mogli to še jesti?

Priča: I, zakaj pa ne? Pobral sem posodo in sem z njenim robom vse lepo spraskal z glave in s suknje. Bilo je še toplo in mi je izvrstno teknilo. Najlepša hvala.

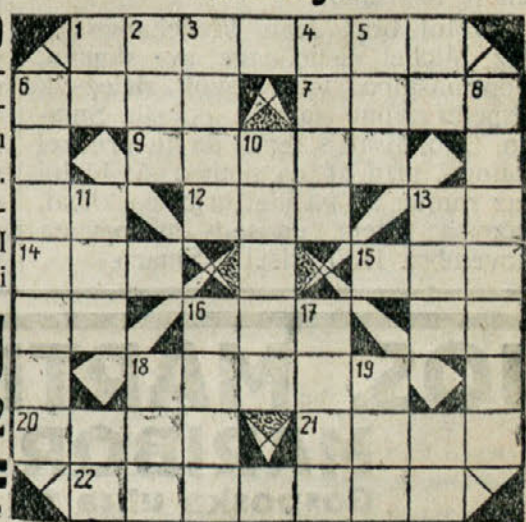
Komisar: Dober tek! No, kaj pa vaša osebna varnost, ali je bila kaj ogrožena?

Kupite si potrebno zimsko obleko

pravočasno. ZIMSKI PLAŠČI v najfiniši izdelavi. TRENCHCOATI brezkonkurenčne cene. OBLEKE od Din 250,- naprej. HUBERTUSI Din 250,-. KRATKE SUKNJE s krznenim ovrtnikom, dobre, Din 350,-. MORNARSKI PLAŠČI od Din 150,- naprej pri

FRANCU CVERLINU
Maribor, Gosposka ulica 32

Križaljka

Vodoravno: 1. Najzanimivejši slovenski časopis, 4. barva pri kvartah, 7. pra-
oče, 9. vonj (tuj.), 12. zadatje, 14. žensko
ime, 15. ptič, 16. del čeljusti, 18. se rabi
pri knjigovodstvu, 20. mesto v Italiji, 21.
Verdijeva opera, 22. mlečni produkt.

Navpično: 1. Egiptovska boginja,
2. zadatje, 3. žensko ime, 4. afriški sesa-
lec, 5. žensko ime, 6. delikatesa, 8. zver
(dvojina), 10. ozvezdje, 11. pesnitev, 13.
mesec, 16. češki pozdrav, 17. čoln (angle-
ško), 18. tpori, 19. glas kače.

Rešitev križaljke v 1. številu.

Vodoravno: 1. gasometer, 8. Ana,
9. bol. 10. pol. 12. Emu, 14. dan. 16. pik. 18.
du. 19. ar. 20. Anam. 21. sr. 22. Undine. 24.
osa. 25. Ada. 26. Kastav. 28. skok. 31. do.
32. Ba. 33. ded. 35. Abo. 36. Eol. 37. noi.
38. Ala. 39. Inn. 40. mandolina.

Navpično: 1. Gnu. 2. AA. 3. Ob.
4. moda. 5. elan. 6. ep. 7. rop. 8. Amunds-
en. 11. Lissabon. 12. Eduard. 13. arnika. 15.
navada. 17. Kraval. 19. Ai. 23. da. 27. so.
29. obad. 30. kolo. 34. dom. 36. ena. 39. in.

Mebilirani gospod gospodinji: Dragi go-
spa, vi ste v časopisu oglasili, da oddajate
mirno sobo, zdaj pa prihajate v enem tednu
že vtretjič in zahtevate najemnino!

»Odložite gospod profesor, in prosim,
da se potrudite v jedilnico.«

Profesor (moker ko miš): Hvala, milo-
stiva, toda nisem prišel na večerjo, kakor
ste me povabili, ampak sem se prišel samo
opravičiti, da ne morem priti, ker tako straš-
no lije.

Neki zakonski parček si je vsak dan v
laseh. Možiček in ženica se obmetavata s
krozniki, skodelicami, vazami. Tedaj potrka
nekega dne na vrata sosed in vpraša, dala
nameravata še dolgo ostati skupaj.

Zakaj? vpraša gospa.

Zato vprašam, ker če bi vedel, da osta-
neta še par let skupaj, bi jaz v tej hiši
otvoril trgovino s porcelanom.

Skrivnost puščave Sahare

(Po zapiskih francoskega raziskovalca Afrike Michela Vieuchangea.)

Iz obupno gole puščave, izza majhnega grička, se dviga mesto. Zares, mesto! Še nekaj korakov in Vieuchange ga zagleda v vsej svoji velikosti. V sredi rumena kupola mošeje, okrog nje pa cel kup svetlo-rjavih, gladkih zidov. Nobenega obzidja, mesto stoji popolnoma prosto v puščavi. Razen mošeje spozna Vieuchange tudi Kasbo, trdnjavi podoban grad. Desno od mesta svetlo-zelena lisa v puščavi: palmov log oaze ob Wadiju Segiet el Hamra.

Vieuchange gre tistih par sto korakov skozi puščavo, vstopi v neko hišo brez strehe, stoji na tla mesta Smare. Pogleda na uro: dvanajst in petnajst minut. Seže po fotografskem aparatu.

Skozi mrtvaško tihe, ozke ulice, mimo razpadlih zidov koraka Vieuchange proti mošeji. Tu stoji, v središču mesta. Mahbul hiti za njim, mu sledi v majhni razdalji. Vieuchange gre okoli mošeje, dvigne pogled k šesterooglati kupoli, ki se komaj dviga nad preluknjane stene. Mahbul mu zaprepaden zakliče nekaj v svarilo, kajti Vieuchange je odprl lesene duri in vstopil v mošejo.

Med debelimi stebri, zgrajenimi iz črnega puščavskega kamna, za-lepljenega z žgano ilovico, ki podpirajo velike arkadske loke, se Vieuchange sprehaja kot v snu. Mošeja nima strehe, na tla, kjer ovirajo prehod razvaline podrtih stebrov, neusmiljeno žge puščavsko solnce. Pred Mirabijem visi veriga, svetiljka pa manjka. Samo Alah ve, pred koliko stoletji je zadnjikrat gorela.

Kamnite polžaste stopnice vodijo kvišku. Vieuchange se povzpe do vrha minareta, se ozira naokrog po neskončni, s črnimi lisami pomazani puščavi. Skozi stoletja so s tega stolpa peli molitev v vse štiri ve-trove.

Vieuchange gre zopet navzdol, ob vznožju stopnic poveča neko luknjo in porine vanjo stekleničico, v kateri je zložen neki listič. Na lističu je napisano:

»Moj brat Jean Vieuchange in jaz, Michel Vieuchange, sva skupno, doprinašajoč vsak svoj delež k uspehu najine naloge, odkrila Smaro. Moj brat s tem, da je prevzel nalogo, priti mi na pomoč, če bi bil jaz ranjen ali pa vjet in bi ga klical, jaz pa s tem, da sem dne prvega novembra 1930 prišel v Smaro.«

Vieuchange nadaljuje svoj obhod. Od mošeje gre h Kasbi, prostrani utrdbi, katere zidovje je bolj uspešno kljubovalo stoletjem, kot pa mošeja. Tudi to zidovje je iz črnega puščavskega kamna, ciklopsko zlepljenega s puščavsko ilovico. Mavrska vrata tega obzidja so zaprta, Vieuchange se zamači trudi, da bi odpalnil lesene duri. Mahbul trdi, da so vrata od znotraj zabarikadirana. Stojec na Mahbulovem hrbtu, gleda Vieuchange skozi strelno lino v notranjost Kasbe.

Skozi luknjo v črnem zidu fotografira Vieuchange ozke uličice, piramidaste zidne grebene, vse tisto mrtvo kamenje, radi katerega je tisočkrat tvegaj svoje življenje. Zdaj stoji pred jugozapadnim pročeljem mesta, ki je, od tukaj gledano, zgrajeno na približno šest metrov visokem naravnem skalnatem podstavku.

Tristo metrov oddaljeno pa samotno stoji »mala« Kasba v puščavi. Ne meneč se za prestrašene krike šejka Regibatov, preteče Vieuchange, spremljan od Mahbula, teh tristo metrov. Zdaj vdereta v malo Kasbo.

Iz srede štirikotnega dvorišča se dviga ogromen, okrogel stolp. Njegova gradba ne spominja na nobenega znanih mavrskih slogov; v njej je nekaj mongolskega, vzbujajo spomine na tatarske puščavske nagrobne spomenike. Vieuchange fotografira stolp z zvestim Mahbulom v ospredju. Potem počepne, ne meneč se za okolico, in s pomočjo kompasa nariše načrt mesta.

Pri zadnjih črtah pa prihitijo šejk Regibatov, strga Vieuchangeu risbo in fotografski aparat iz rok. Med obema se razvije divji pretep. Vieuchange pride končno toliko k zavesti, da zapazi strašno razburjenost svojega nasprotnika. Kaj neki je z možem? V njegovih potezih vidi strašno grozo. Vieuchange se ozre, spozna, da je točka, na kateri stoji, vidna od vseh strani, v daljavi opazi gruče ljudi. Zdaj mora šejku pritrčiti, svojo nevarno postojanko zapustiti.

Plazeč se vzdolž zidu male Kasbe, čuje za seboj klicati Mahbula, da se z nasprotni strani pravkar neki rod Tlamidov pripravlja na pohod v mesto. Zdaj je potrebna največja naglica. Vieuchange se mora odločiti, da zapusti Smaro. Svojih, od smrtnega strahu tresočih se tovarišev, ne more več zadrževati.

Tri dni je hotel ostati v Smari; ostal je le tri ure. Devet filmskih zavojčkov priča o silni živčni moči, telesno popolnoma izčrpanega, težko bolnega Vieuchangea. Še nikdar niso bile kake razvaline fotografirane s tako drhtečimi rokami. Toda to so edine fotografije, ki so kdaj bile napravljene o Smari. Devet filmskih zavojčkov, ena skica mestnega načrta, to je ves plen dveh mesecev nečuvnega trpljenja. Vieuchange zapusti Smaro v upanju, da se bolje opremljen, spremljan od bolj zanesljivih in vdanih spremljevalcev, zopet povrne.

Nekaj minut po tretji uri je zopet pri svojih kamelah, pri zapuščeni, tresočem se Chibaniju.

Umirajoč nazaj v Maroko

Petnajst ur prebije Vieuchange, medtem ko potuje karavana preko puščave Garhe, v svoji kočari in sanja o svetem mestu. V njegove sanje se neprestano meša »salam« mimoidoči nomadskih karavan. Druga novembra zjutraj ga oprostijo iz kletke. Nekaj časa sključen drsi ob kameli, ker svojega skrivljenega hrbta ne more vzravhati. Šejka ga opazuje, njune začudene poglede čuti na sebi. Njegov izgled opravičuje to začudenje: shujšal je tako, da izgleda kot kak okostnjak, lica ima votla, z drgetajočimi koleno se pomika naprej. V očeh šejkov pobjskava triumf nad Rumijem, ki se na njem pričinja maščevati Alah.

Štiri dni in štiri noči potuje karavana skozi brezvodno puščavo. Petega novembra dospejo do prvih trnjevih grmičkov.

Apatično sedi Vieuchange na svoji kameli, ostali svet je zanj izgubil, nobena stvar ga ne zanima več, niti pogovori njegovih sprem-

ljevalcev, niti pokrajina, skozi katero jaše. Dragocen zaklad ima pri sebi, neprestano sega po njem: filmski zavoji in načrti.

Osmega novembra prispejo v Tigilit. V tretji se Vieuchange nastani v Lhasenovi hiši. Neposredno po svojem prihodu pošlje k svojemu bratu sla s prošnjo, da pride 15. novembra ponj v Tiznit. Niti sekunde delj kot je potrebno noče prebiti v tem nizkem, smrdljivem prostoru, ki je bil toliko dni in noči njegova ječa, priča njegovega obupa.

Ko zapusti Vieuchange Tigilit, pada rahel in mrzel dež, ki ga vsega premoči. Čuti, da se mu bliža konec. Samo misel, da bo videl svojega brata, da mu bo izročil risbe in filme, ga še drži na hrbtu kamele. Za njim sedi Mahbul, ki ga objema, da ne bi padel dol.

Dva kilometra pred Tiznitom zdrkne Vieuchange na tla. Ima le še toliko moči, da napiše tistih par vrstic, s katerimi kliče svojega brata Jeana: »Pridi, kakor hitro le moreš!«

Jean je našel svojega brata Michela umirajočega in pohitel z njim v Tiznit, odkoder ga je z letalom spravil v Agadir v bolnico.

Tam je ždel Jean pri smrtni postelji svojega brata in z neverjetno potrpežljivostjo beležil stavke, ki jih je Michel med dvema vročičnima napadoma mogel izustiti. S temi stavki bodo skozi leta imeli opravka razni geografi, etnologi in arheologi.

Mirno, skoroda srečno je umrl Michel Vieuchange v Agadirju. Na majhnem pokopališču afriškega pristaniškega mesta ob Atlantskem oceanu leži pokopan edini Evropejec, ki je videl sveto puščavsko mesto Smaro.

Konec.

Iz skavtske kronike

Sprememba v upravi stega Maribor I. Steg je dobil pred kratkim novega načelnika v osebi br. Božidarja Dabinovića, ki je znan skavtski delavec. Pod njegovim energičnim vodstvom bo steg gotovo dobro napredoval.

Vodniški tečaj prične koncem januarja. Več o tem prihodnjič.

Seja stegov uprave stega Maribor I bo v ponedeljek 15. januarja v drž. real. gimnaziji (stegova soba).

Stegov zbor stega Maribor I bo v ponedeljek 15. januarja v drž. real. gim. Strogo obvezno!

JOS. MARTINZ
MARIBOR
Gosposka ulica 18

Galanterija,
norimberško, kratko in pleteno blago,
igračice.

Na debelo! Telefon 20-28. Na drobno!

KAROL USSAR
Maribor — Plinarniška 17

izdeluje različne tehtnice, prevzema vsakovrstna popravila.

TUJSKO-PROMETNA ZVEZA MARIBOR
TOURIST-OFFICE, Zastopništvo društva „PUTNIK“ d. d.

Prodaja železniških vozniških kart za tu- in inozemstvo po originalnih cenah brez pribitka. Izdaja vozniških kart za plovbe po Jadranu. Zastopništvo društva Wagon lits. Oskrbovanje potnih vizumov za vse države. Reklamacije za železniški promet. Zavarovanje proti nezgodam na potovanjih itd. Kupujte vozne karte le pri „Putniku“. Nakup in prodaja vseh valut po najboljših dnevnih tečajih. Brezplačne informacije za potovanja itd. itd. Menjalnica: Maribor, Aleksandrova cesta 35, telefon 21-22 in Glavni kolodvor, telefon 26-69

ZAVAROVALNA DELNIŠKA DRUŽBA V ZAGREBU
Podružnica za Slovenijo v Ljubljani

Aleksandrova cesta v lastni palači

Generalna reprezentanca v Mariboru

Aleksandrova cesta 11, I (nad Celjsko posojilnico)

obavlja vse zavarovalne posle